

SZÖVEG –
HORVÁTH PÁL filozófus

SOROZAT –
MAGYAR PÉLDAKÉPTÁR

MAGYARORSZÁG FŐBÁBÁJA, SZÉLL KÁLMÁN

Széll Kálmán nevét sokan csak a nevét viselő, hat évtizeden keresztül Moszkváról elnevezett forgalmas budai térről ismerik. Pedig sokat tett Magyarország modernizációjáért, az európai nemzetek sorához való felzárkózásáért, polgárosodásáért, azért, hogy a kiegyezés és az I. világháború közötti évtizedek minden árnyoldaluk ellenére boldog békeidőként éljenek az utókor emlékezetében.

- ◆ Dukai és Szentgyörgyvölgyi Széll Kálmán a Rába menti Gasztonyban, Szentgotthárd közelében született 1843-ban. Nyugat-dunántúli előkelő nemesi családja címerét és kiváltságait 1639-ben III. Ferdinánd császártól és királytól nyerte, és rokonságban állt a régió szinte valamennyi nagy múltú történelmi nemzetségével. A Széll nemzedékek fontos közéleti, közigazgatási tisztségeket viseltek Vas és Zala vármegyékben. Kálmán apja, Széll József vasi főispán és országgyűlési képviselő volt, édesanyja, Júlia pedig a felsőri Bartha családból származott, távoli rokonságban és közeli barátságban álltak Deák Ferencsel is. A családi háttérnek megfelelően az ifjú Kálmán is közigazgatási, politikusi pályára készült. Szombathelyen és Sopronban volt gimnazista, majd a pesti egyetemen jogot tanult, és 1866-ban doktorátust szerzett. A következő évtől már szolgabíró volt Vas vármegye közigazgatásában, a kiegyezés utáni esztendőktől pedig a Deák Párt színeiben Szentgotthárd képviselőjeként bekerült az országgyűlésbe. 1867-ben megnősült,

Széll Kálmán (1843–1915)

az atyai barát, Deák Ferenc gyámleányát, Vörösmarty Mihálynak és feleségének, Csajághy Laurának árván maradt Ilona lányát vette feleségül. A házasság révén a Széll család a magyar irodalom egy másik nagy alakjával, Bajza Józseffel és annak családjával is rokonságba került. A parlamentbe bekerülve Széll Kálmán a kormánypárt soraiban Deák szűkebb környezetéhez tartozott, éveken át viselte az országgyűlés jegyzői tisztségét, előadója volt az országgyűlés pénzügyi bizottságának, tagja a horvát ügyek bizottságának és a hadügyi bizottságnak, de közben gazdálkodott is rátóti birtokán, ahol a Széll kúriában Deák Ferenc is gyakran vendégeskedett.

A GAZDASÁGI BAJOK TŰZOLTÓJA

Jelentős fordulatot hozott életében és politikai karrierjében az 1875-ös kormányválság, a Wenckheim-kormány bukása. Átigazolt az ekkor alakuló Szabadelvű pártba, amely még abban az esztendőben Tisza Kálmán vezetésével alakított új kormányt. Alig harminckét esztendő volt, amikor Tisza felkérte kabinetjében a pénzügyek irányítására az ekkor már tapasztalt pénzügyi és gazdasági szakembernek számító Széll Kálmánt. Mindössze három és fél évet töltött a Pénzügyminisztérium élén, 1878 őszén, Bosznia-Hercegovinának a Monarchia általi megszállása után, annak gazdasági és politikai hatásai

ellen tiltakozva lemondott, de miniszterségének rövid ideje alatt igen jelentős eredményeket ért el. Ezek közül az első a költségvetés zilált ügyeinek rendbetétele volt, alighanem ennek köszönhető, hogy a kortársak némi tiszteletteljes iróniával Magyarország főbábjaként emlegették. A jelentősre duzzadt államadósságot rövid idő alatt sikerült szigorú fiskális politikával a korábbiak harmadára leszorítania, ami a 19. század második felében is nagy teljesítménynek számított Európa-szerte. Ezzel növelte az állam gazdasági fejlődés szempontjából nélkülözhetetlen külföldi hitelfelvételi lehetőségeit. Megfontolt adóemelésekkel megnövelte az állami bevételeket is, átszervezte a pénzügyi adminisztráció és ellenőrzés rendszerét. Fontos lépése volt a magánvasutak állami tulajdonba vétele, az osztrák–magyar gazdasági kiegyezés tető alá hozatala. Miniszterelnökével, Tisza Kálmánnal is vitázva bábáskodott az Osztrák–Magyar Bank létrehozatalánál, ami az adott körülmények között előrelátó lépésnek bizonyult.

Amikor miniszteri tárcájáról lemondott, akkor sem vonult ki teljesen a politikából. Továbbra is országgyűlési képviselő maradt, 1881-től Pozsony város színeiben, részese volt a költségvetési vitáknak, 1880-ban nagy beszédben figyelmeztetett a költségvetési fegyelem fellazulásának veszedelmére, sokat foglalkozott a jövedéki adók kérdésével. A miniszterség terhéől megszabadulva, saját birtoka fejlesztésére fordította a figyelmét, Rátóton mintagazdaságot szervezett, amely szarvasmarhatenyésztésben és -tartásban országosan is élen járt. De nem véletlenül volt rokona, barátja a magyar irodalom nagyjainak, maga is támogatta a kultúra ügyét, elnöke volt a Dunántúli Közművelődési Egyesületnek, szakértelmét a Magyar Tudományos Akadémia azzal ismerte el, hogy tagjai sorába választotta. De mint pénzügyi szakember, a magánszférában is kamatoztatta tudását. Alapítója, elnöke volt a Magyar Jelzálog Hitelbanknak és a Leszámitolóbanknak, szorgalmazta, hogy a teljes bankrendszer álljon az ország gazdasági gyarapodásának szolgálatába.

SZÉLL-CSEND ÉS VIHAROK

1887-ben, amikor romló gazdasági helyzetben ismét felkínálták neki a Pénzügyminisztérium vezetését, azt visszautasította, de szerepet vállalt a valutaszabályozási rendszer kidolgozásában és a milleniumi

ünnepek előkészítésében. Nem maradt el az elismerés sem: Ferenc József a gazdasági bajok tűzoltójának nevezte és kormánytanácsossá tette, 1893-ban pedig elnyerte a Lipót Rend Nagykeresztje kitüntetését. 1897-től egyre súlyosabb gazdasági válság bontakozott ki Magyarországon, amely krízist okozott a politikában is. Az addig kormányzó Szabadelvű párt meggyengült, a parlamentben a folyamatos obstrukció lehetetlenné tette a munkát. Ilyen körülmények között bízta meg 1899-ben az uralkodó Széll Kálmánt mint a válságkezelés mesterét új kormány alakításával, amelyben miniszterelnökként magának tartotta meg a belügyi tárcát is. A következő időszakban Széllnek sikerült felülkerekednie a gazdasági válságon, átmenetileg a politikai viharok is elcsitulnak, miniszterelnöksége a kortársak megfogalmazása szerint Széll-csend volt. 1901-ben így a Szabadelvű párt választásokat tudott nyerni, a következő esztendőben pedig miniszterelnöke eredményeit Ferenc József a Szent István Rend Nagykeresztje adományozásával ismerte el. Kormányzása alatt megújult a kúriai bírászkodás, új házszabályt fogadott el az országgyűlés, sikeresek voltak egy új osztrák–magyar gazdasági kiegyezést tető alá hozó tárgyalások. Mint belügyminiszter az ügynevezett lelenctörvény elfogadtatásával rendezte az árva gyermekek helyzetét, sor került a magyar korona alá tartozó kikötő, Fiume jogállásának szabályozására. Ám 1903 tavaszán az újoncozási törvény vitájában már nem csupán az ellenzék támadta őt. Parlamenti obstrukció miatt az éves költségvetés elfogadása lehetetlenné vált, Széll Kálmán bő négyéves kormányzás után benyújtotta lemondását. A politikától még nem távolodott el, képviselői mandátumát megőrizte, és miután 1904-ben kilépett a Szabadelvű pártból, 1906-tól négy évig az új Alkotmánypártban politizált, egy éven át pedig független képviselőként vett részt a törvényhozó munkában, a politika és a gazdaság alakulását kritikusan figyelve. Élete utolsó éveiben, már özvegy emberként visszatért rátóti birtokára, és csak annak ügyeivel foglalkozott, ott is halt meg 1915-ben. Nyughelye egy közeli faluban, Táplánfán, a Széllék családi temetőközhelyén van, emléket a nevével viselő budai tér mellett például Szentgotthárdon álló szobrai vagy a nemzeti konzervatív vitaforumnak szánt Széll Kálmán Alapítvány is őrzi. ♦

Hozza el a családját ERDÉLYBE EZEN A NYÁRON!

Töltsenek el Dálnokon, a Gaál Kúriában egy meleg, nyári hetet! Árnyékos, parkosított kertünkben, hangulatos szobáinkban minden korosztály jól érzi magát. Dézsa és szauna, ízletes székely konyha, a kertünkből induló kirándulások, és a környék számos látnivalója várja Önöket.

www.gaalkuria.com
reservations@gaalkuria.com
+40 727 319 323

Ahol megpihen a lélek.

VENNI VAGY NEM VENNI?

Ezt érdeemes tudni
a fizetésekről

Magyarországon a társadalom felső 10 százaléka rendelkezik az emberek teljes vagyonának 51 százalékával (ez az arány nem túl jó, ugyanakkor van, ahol rosszabb a helyzet, Amerikában a pénz 79 százalékát birtokolja az elit). Ezekről a kiváltságos emberektől eltekintve válság idején a legtöbb honfitársunk előtt ott hever egy virtuális vagy fizetből kitépelt „kockás papír”, amin kalkulálunk, és olyan kérdéseket teszünk fel magunknak, hogy: Tudjuk-e fizetni a hitelünket? Milyen ételt vehetünk le a polcra a boltban? Költhetünk-e szórakozásra? Meg kell-e vágnunk a gyerek zsebpénzét? Érdeemes-e jobban fizető munkahely után nézünk? Mire elég a fizetésünk? Mindeközben, amikor rátévedünk a közösségi média felületekre, azt látjuk, hogy az átlagbér magasabb összeg annál, mint amit megkeresünk, a kommenteket böngészve pedig egyre nagyobb indulatokat tapasztalunk. A hazai fizetésekkel kapcsolatos legfontosabb kérdésekre *Virovác Péter*, az ING vezető elemzője, és *Szőnyi Dávid*, a cég közgazdász gyakornoka segít megtalálni a válaszokat.

- ◆ „500 000 forint felett volt a bruttó átlagkereset a KSH szerint” – olvastam a közösségi médiában nemrég. „Reális?” teszi fel a kérdést a hírportál minden alkalommal a Facebookon, amikor az átlagbérről ír. „Viccnék is rossz”, „Az a baj, hogy sokan el is hiszik”, „Megetetném azzal ezeket a cikkeket, aki kitalálja ezeket a valótlan számokat. Magyarország semmi másból nem áll, mint a rengeteg félrevezetésből és kizsákmányolásból” – írják a hozzászólók. Válság idején minden társadalom úgy működik, mint egy kukta, a nyomás egyre csak nő, a szelep szerepét pedig a 21. században a közösségi médiára osztották. Ilyenkor még fontosabb, hogy egyet hátráljünk, és higgadt fejjel gondoljuk át, hogy mit jelentenek valójában azok az adatok, amelyekkel hergelni szeretnének minket a kattintások növelése érdekében.

10%

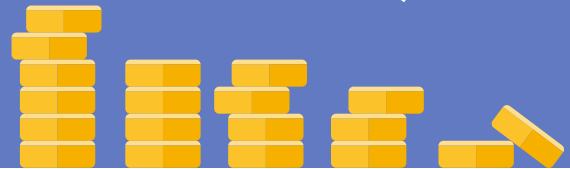
90%

51%

49%

A LEGTÖBBEN KEVESEBBET KERESÜNK AZ ÁTLAGBÉRNÉL, DE NEM AZ ÁTLAG MAGYARNÁL

„Egyrészt a hírportálokon látott számok bruttó összegre vonatkoznak, vagyis nem arra a csökkentett értékre, amit a munkavállaló valóban kézhez kap. A bruttó átlagkereset pedig a gyakorlatban csupán egy statisztikai mutatószám, amit úgy számolnak ki, hogy összeadják a teljes munkaidőben foglalkoztatottak bérét, és elosztják az alkalmazottak számával. Ha ebből indulunk ki, az átlagkereset akkor is nőhet, ha a foglalkoztatottak 99 százalékának egyáltalán nem nő a fizetése. Ha pedig mi ide tartozunk, jogosan érezzük úgy, hogy a bértisztika nem a valós képet mutatja” – magyarázza az ING vezető elemzője.

A közgazdász felhívja a figyelmet arra is, hogy a bruttó átlagkereseteknek a „két legnagyobb hibája” az, hogy nagyon könnyen befolyásolják a kiugró értékek (például fegyverpénz, éves bónuszok stb.), illetve semmit nem tudunk meg az adat alapján a keresetek eloszlásáról.

AZ „ÁTLAGEMBER” FIZETÉSÉT A „TORNASOR” KÖZEPÉN KELL KERESNI

Most gondoljunk egy képzeletbeli tornasorra, amit úgy állítunk fel, hogy a legmagasabb jövedelműek állnak elől, a legkisebbek pedig hátul. Aztán kérjük meg a középsőt, hogy lépjen előre: ő képviseli a mediánértéket, amihez valójában hozzá szeretnénk mérni a fizetésünket, amikor

meg akarjuk tudni, hogy mi hol állunk ebben az elképzelt tornasorban.

„A mediánérték az az adat, amelynél a sokaság fele nagyobb, fele pedig kisebb értékkel rendelkezik. Egy egyszerű példával megérthető, hogy miért fest pontosabb képet a mediánbér az átlagbérnél. Képzeljünk el egy gazdaságot, amelyben 10 ember dolgozik, ebből 9 dolgozónak havi 250 ezer forint a keresete, míg egyetlen dolgozó havi jövedelme 2 millió forint. Ha kiszámítjuk a havi átlag- és mediánkereset ebben a kitalált gazdaságban, akkor az átlagkereset havi 425 ezer forint lesz, míg a mediánkereset csupán 250 ezer forint. Vajon melyik tükrözi inkább a valós helyzetét a legtöbb munkavállalónak? Ha a 9 dolgozó azt olvassa a hírekben, hogy az átlagkereset már meghaladta a havi 425 ezer forintot, természetesen nem hisznek ennek a hírnek, mert az ő bériük elképesztő módon elmarad az átlagostól. Viszont, ha azt olvassák, hogy a mediánkereset havi 250 ezer forint, és tudják, hogy az ő bérezésük (meg a környezetükben dolgozók bérezése is) ehhez már sokkal-sokkal közelebb van (ebben az esetben megegyezik vele), akkor már elhiszik, hogy a KSH által publikált béradat valós” – magyarázza Virovác Péter.

Ami az átlagbérnél és a mediánbérnél is fontosabb fogalom számunkra, az a nominálbér inflációval kiigazított szintje, vagyis a reálbér. Egyszerűbben: az érdeklődésünk középpontjában az áll, hogy a munkabérünkből mennyi terméket és szolgáltatást tudunk megvásárolni.

A BÉR CSAK EGY SZÁM, A FONTOS AZ, MENNYIT ÉR

„Tavaly októberben a nettó átlagbér 339 508 forint volt. Egy évvel korábban pedig 286 800 forint. A különbség nagyjából 18,4 százalék, azaz a nominális változás ennyi volt, de itt az inflációt még nem vettük figyelembe. Az árak 2021 és 2022 októbere között 21,1 százalékkal emelkedtek átlagosan, ennyi volt az inflációs ráta. Mit jelent mindez? Dióhéjban: az életünk jobban drágult, mint amennyivel a fizetésünk nőtt. Ezzel megint tettünk egy lépést abba az irányba, hogy pontosabb képet kapjunk a bérekről, hiszen a mindennapokban a bér csak egy szám. Ennél sokkal fontosabb, hogy mennyi terméket tudunk ebből megvenni. Ha pedig az árak gyorsabban nőnek, mint a fizetésünk, akkor a reálbér negatív, a vásárlóerőnk pedig csökken” – szemlélteti Virovác Péter.

EGY NÉMET PÉK TÖBBET KERES, DE TÖBBET IS KÖLT

A közösségi médiában gyakran „összeháborúk” alakulnak ki, amikor a Nyugat-Európában élő magyarok és az itthoniak összehasonlítják a fizetésüket. A szakértő szerint azonban a Németország és Magyarország közötti bruttó átlagos keresetet nincs sok értelme összemérni. „Más az adórendszer, a fizetőeszköz, de ha euróban össze is tudnánk hasonlítani a fizetésünket egy német kollégáéval, az árszint is eltérő, vagyis nem mindegy, hogy mondjuk 1000 eurót Németországban vagy Magyarországon költünk el. Így végképp értelmetlennek tűnik ez a közösségi médiában is sokszor megjelenő gyakorlat. De erre is van megoldás! Pontosan emiatt hozták létre az úgynevezett vásárlóerő-paritás mérőszámot, amely megmutatja, hogy mennyi terméket lehet vásárolni egy adott fizetőeszközben egy másik valutához mérve, figyelembe véve a két ország eltérő árszínvonalát. És mivel már azt is tudjuk, hogy pontosabb képet kapunk, ha a mediánkeresetet használjuk, már minden rendelkezésre áll az összehasonlításához, az értékek egyforma skálán vannak. Ez alapján megállapítható, hogy a magyar mediánbérek vásárlóereje 2021-ben 57 százalékkal maradt el a német bértől, míg 15 százalékkal volt magasabb a román bérnél” – összegzi a közgazdász.

MILYEN GAZDASÁGI TÉNYEZŐKTŐL VÁRHATUNK MAGASABB FIZETÉST?

Amikor a gazdaság növekvő pályán van, a vállalatok képesek növekedni, bevételt termelni, és ez pozitívan

hat az emberek fizetésére is. A minimálbér emelkedése közvetlen módon azokat érinti, akik minimálbéren vannak foglalkoztatva, hiszen nekik egyértelműen nő a fizetésük. Ugyanakkor a teljes bértáblát tolja felfelé az emelés, attól függően, hogy mennyien vannak az adott minimálbérszint közelében (felett), illetve hogy feszes vagy laza-e a munkaerőpiac (a feszeség azt jelenti, hogy alacsony a munkanélküliség és sok a betöltetlen állás).

Az infláció alakulása is befolyásolja a bérdinamikát, a munkavállalók nem akarnak ugyanannyit dolgozni, és ugyanazért a pénzért kevesebbet vásárolni. Emiatt a dolgozók jellemzően az inflációval megegyező vagy valamivel fölötte lévő emelést próbálnak kiharcolni. A közelmúltban jól láthattuk, hogy a válság hatására egész Európa felbolydult: tiltakozások voltak Brüsszelben, Lisszabonban, Nápolyban, Milánóban és sok más nagyvárosban. Londonban a vasúti ágazat 48 órás sztrájkba kezdett a jobb bérek érdekében. Érdekesesség továbbá, hogy Nagy-Britanniában az egészségügyi szakdolgozók szakszervezetének 106 éves történetében tavaly év végén tartották meg az első nővérsztrájkot, a munkabeszüntetés pedig jelentős fennakadásokat okozott az ellátásban.

AZ IT-SOK ÉS A BANKÁROK KERESNEK MOST A LEGJOBBAN

Virovác Péter rávilágít: a 2022 októberi adatokat vizsgálva a legalacsonyabb átlagkeresetű szektorok közé sorolható a mezőgazdaság (405 ezer), a vendéglátás (325 ezer), illetve a szociális ellátás (269 ezer). A legmagasabb bérezésű szektorok esetén megemlíthetjük a „szakmai, tudományos, műszaki tevékenység” szágazatot (705 ezer), az IT-szektort (843 ezer) és a pénzügyi szektort (884 ezer). „Talán egy fontosabb példát lehet kiemelni az egyes szektorok egymáshoz viszonyított helyzetét illetően. Az elmúlt évek folyamán az egészségügyi szektorban lezajlott (és még most is folytatódó) bérrendezés nyomán a humán-egészségügyi ellátás területén komolyabb bérfelzárkózás zajlott. De a versenyszférában jelentős átrendeződés nem figyelhető meg. Az elmúlt évek folyamán ott nőtt azonban dinamikusabban az átlagbér, ahol jellemzőbb volt a munkaerőhiány: ilyen terület volt a vendéglátás vagy az építőipar. Ugyanakkor mivel rendkívül nagy különbségek alakultak ki az egyes szektorokban az átlagfizetéseket illetően az elmúlt évtizedekben, így néhány év dinamikusabb bérnövekedése csak a lemaradások mérséklését hozza, komolyabb átrendeződést nem” – zárja gondolatmenetét a szakértő. ♦

SZÖVEG –
SZÉKELY-BALOGH SZILVIA

SOROZAT –
HULLÁMVASÚT

Hókfli

◆ Pepi bácsi a születésnapja előestéjén érkezett hozzánk. Apa kísértébe, de rögtön fordult is ki az ajtón.

– Sietek, szívem – tátogta bocsánatkérő arckifejezéssel anyám felé, aki éppen hókifliket formázott a konyhában. Anya idegesen törölgetni kezdte a kezét a kötényébe.

– Ne haragudj, Pepikém, csupa ragacs vagyok, nem mosakszom ki, Juci segít neked bevinni a csomagjaidat a szobádba.

Elnyomtam egy sóhajt, ahogy leraktam a könyvet a kezemből, és kikecmeregtem a kedvenc helyemről.

– Gyere, Pepi bácsi – kezdtem, de ő csak a fejét rázta.

– Istit akarom, Istit akarom!

– Apa elment, dolga van még, de nemsokára megint itt-hon lesz – hazudtam. Tudtam, hogy apa ilyenkor sosem verődik éjfélnél előbb haza, és akkor már alig van magánál.

– Istit akarom!

– Gyere, megkeressük – lépett oda anya mellénk.

Tészta keze nyomot hagyott Pepi bácsi fekete szövetkabátján, ahogy a konyha felé taszigálta.

– Gyere, először igyál teát. Átfázhattál kint a hidegtől.

A százkilencven centis, nagydarab Pepi előre-hátra hintázott a széken. Már elfelejtette, hogy alig egy perce még ki volt borulva. A hókifliket csodálta. Anya a kedvéért sütötte őket, ismerte Pepi furcsa ragaszkodását a süteményhez. Én is a tepsire néztem. Nekem az tűnt fel, hogy az utolsó darabok mennyire eldeformáltak voltak.

– Csinálhatom én is? – nézett anyára Pepi. Anya sóhajtott, és csak én hallottam, hogy azt morogja, ez nem az ő feladata lenne, aztán közelebb tolta a tálcát Pepi felé.

– Először csigát fogok – jelentette be Pepi bácsi csillogó szemekkel.

Ezután csönd volt. Egymás után születtek a hócsigák, hókigyók, hógolyók és hónapok. Anya beletörődött, és legyártott egy hóangyalt. Ezen a télen amúgy is elmaradt az igazi hó. Hátha a sütőbe jut egy kevés belőle.

– Pisilek – pattant fel Pepi bácsi. Éreztem, ahogy megfeszülök, ahogy az egy évvel korábbi események rám törtek.

– Segíték – pattant fel anya, de Pepi bácsi nem hagyta. Nagyon erős volt. Felborult egy virágcserep. Utána inkább hagytuk. Anya segített ruhát váltani Pepi bácsinak, miután kitakarított. Én az ágyat vetettem.

– Nem szeret engem, ugye? – szólalt meg hirtelen, miközben anya a pulóverét próbálta felhúzni rá.

– Kicsoda? – kérdezte anya.

– Isti. Mindig elmegy.

– Dehogynem szeret. Annyi időt tölt veled, amennyit csak tud.

– Most is itt lehetne.

Hallgattunk.

– Pedig én nem haragszom ám rá.

– Hogy mondod, Pepi?

– Az autó miatt. Amit aznap vezetett. Nem látta a kanyart.

Csend volt.

– Gyere, nézzük meg, hogy megsültek-e már a hóangyalok! – mondta anya, és elindultunk együtt angyallesre. ◆

SZÖVEG –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
VILÁG-KÉP

◆ A Törökországot és Szíriát sújtó földrengésben – amelynek erőssége a szeizmológusokat is váratlanul érte – lapzártánkig (02. 14.) már 37 ezernél is több ember halt meg. Az első, február 6-i, 7,8-as erősségű rengést követően, **kétszáz óra elteltével is találtak túlélőket** a romok alatt. Hazánkból is öt mentőcsapat utazott Törökországba segíteni. ◆

➤ Mentőcsapat kutat túlélők után Islahiye város (Gaziantep tartomány, Törökország) egyik épületének romjai között, 2023. február 13-án

Márk és a nagymama, Valentina

SZÖVEG –
JÁMBOR-MINISKA ZSEJKE

KÉP –
JÓNÁS JÁCINT

A HÁBORÚBAN SÍRNAK AZ ANYÁK

Egy éve tart
az orosz–ukrán háború

Amióta tavaly február 24-én Oroszország lerohanta Ukrajnát, sokan elvesztették szeretteiket, javaikat, és arra kényszerültek, hogy elmeneküljenek. **Anna Pehova** és családja Dnyipro megyéből indult útnak tavaly áprilisban, és bár hálásak a magyarok vendégszeretetéért, már nagyon mennének haza, hogy ott folytathassák az életüket, ahol az invázió kezdetekor abbahagyták.

A család szeretné visszakapni a régi életét

◆ Bájos mosolyú kárpátaljai lány köszönt minket a munkásszálló halljában. Bettina a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet munkatársa, azért jött, hogy tolmácsoljon. Néhány perccel később jön Anna Pehova is, öleléssel üdvözli Bettinát, majd felmegyünk a szobába, ahol a család ideiglenes menedékre lelt. Egy kislány és egy kisfiú vár minket, az ágy szélén barátságos tekintetű idősebb hölgy ül, mellette egy kamasz fiú olvas valamit a telefonján. A konyha és a fürdőszoba közös a többi vendéggel, a hattagú családnak két szobát biztosított a segélyszervezet. A hely szűkös, mégis otthonos, az ágyon plüssállatok hevernek, a falon gyermekrajz.

Az ágy fölötti polcon észreveszek egy sárga cápafigurát. „Babyshark-tü-tü-tü-tü-tü” – éneklek halkán. A kisfiú folytatja a dalt, aztán rám mosolyog, és odarohan a polchoz, hogy megmutassa Babacápát. Majdnem annyi idősebb, mint a lányom, az édesanya pedig akár én is lehetnék.

„A GYEREKEKRE FEKÜDTEM”

A háború kitörése előtt a család Dnyipro megyében élt egy Synelnykove nevű városban. „Szép életünk volt!” – sóhajtja az édesanya, miközben a nagymama elővesz néhány fényképet, amelyen a család minden tagja mosolyog, mögöttük pirosuló virágbokor. Anna Pehova szerette a munkáját, senior operátorként dolgozott egy nagy benzinkúton, a férje fuvarozással foglalkozott, a gyerekek óvodába jártak. A nagyfia, Jaroszlav tehetséges focista, bentlakásos sportiskolában tanult, ahol kiváló eredményeket ért el. „Én kickboxoltam, a tesóm pedig táncolt” – veti közbe a huncut tekintetű Márk. Ő és a húga, Valéria hatéves ikrek, igazi energiabombák, főleg a kisfiú, aki ott-tartózkodásunk alatt tornamutatványokkal szórakoztat minket, miközben a kislány a fotós, Jácint felszerelésével dokumentálja az eseményeket.

Anna, Márk, Jaroszlav és Valentina

Valentina a háború előtt veszítette el férjét

A gyerekrajzok otthonosabbá teszik a szállást

Az ikrek budapesti birodalma

Anna éppen dolgozott, amikor kitört a háború. „Egyáltalán nem volt olyan érzésem, hogy veszélyben lennénk. Akkor éreztem meg, hogy nagy a baj, amikor az oroszok a repülőtereket kezdték bombázni, és amikor láttam, ahogy az emberek tömött sorokban állnak a kútnál. Kitört a pánik” – emlékszik vissza az édesanya. Jaroszlav már a háború elején lehetőséget kapott arra, hogy a csapatával együtt elmeneküljön. Március 12-én jött Magyarországra, az anya pedig otthon maradt a kicsikkel. „Az utolsó csepp a pohárban az volt, amikor láttuk, ahogy a légvédelmi szervek lelőnek egy rakétát, a repeszfelhő pedig úgy nézett ki, mintha egyenesen felénk száguldana. Lefektettem a két gyereket az ágyra, és rájuk feküdtem, hogyha betörnek az ablakok, ne őket ériék a szilánkok” – osztja meg velünk a hátborzongató részleteket Anna. „Elmondtam, hogy azt akarom, hogy életben maradjanak, és mivel itt háború van, el kell mennünk Jarik után. Így könnyebb volt, mert a két kicsi nagyon szereti a nagyobb testvérét, annyira hiányzott nekik, Valéria a fotójával aludt” – mondja Anna.

„OLYAN EMBEREK FOGTÁK A KEZEM, AKIKBEN BÍZHATOK”

A családfő nem jött rögtön a szerettei után, a hazája szolgálatába állt: mivel fuvarozással foglalkozott, segélycsomagokat szállított Ukrajnában. A férfihoz többször

is odamentek az utcán, hogy besorozzák, de többgyermekes édesapaként volt igazolása, hogy nem hadköteles. A család egyesítésére végül júliusban került sor Budapesten. „Hálás vagyok a Magyar Ökumenikus Segélyszervezetnek, hogy ilyen jó kezekbe kerülhettünk, folyamatosan tartották velünk a kapcsolatot. Nagy dolog, hogy nem teljesen az ismeretlenbe mentünk, hogy olyan emberek fogták a kezünket, akikben bízhatunk. A lakhatásunkat is nekik köszönhetjük. Már az első magyar városban mindenről tájékoztattak minket, az önkéntesek megettettek, forró teával vártak, még a jegyvásárlásban is segítettek. Jó nekiünk itt, de van egy ukrán mondás: a kezem lábam most is otthon van, szeretnék minél előbb hazamenni” – mondja vágyakozva Anna, miközben édesanyja tekintetét keresi.

Valentina a háború előtt nem sokkal vált özvegygé. „Nagymamaként úgy telnek a napjaim, hogy főzök a gyerekeknek, elmegyek velük a parkba sétálni, templomba járok. Van ott egy ukrán közösség, ahol foglalkoznak velünk, nyelvtanulásra is van lehetőség, de nagyon nehéz a magyar, még nem tudtam megtanulni” – mondja az asszony. A gyerekeknek az iskolában, a családfőnek a munkakeresés során gyűlik meg a baja a magyarral. „Valéria nagyon sírt az elején, amíg meg nem ismerkedett az osztálytársaival, és be nem fogadták. Utána

minden jobb lett, azóta „mesebeli kislánynak” hívják őt, szerencsére megszerették. Márknak kicsit nehezebben megy a beilleszkedés” – foglalja össze Anna. A gyerekek elmondása szerint a tanárok megértőek, ugyanakkor nehéz úgy végigülni az órákat, hogy egy kukkot se értenek. A feladatlapokat ukránul kapják, a kicsiknek pedig fordítóprogrammal igyekszik segíteni a tanító.

„MINDENHOL KEDVESEK VELÜNK”

Amikor rátérek arra, hogy egy közvéleménykutatás szerint az ukránok egy része úgy gondolja, hogy a magyarok nem elég segítőkészek, csóválni kezdik a fejüket, ők nem ezt tapasztalták, és szerintük az ukrán közösségekben sincsenek rossz véleményekkel a magyarokról. „Velünk mindenhol nagyon kedvesek. Nemrég szerettem volna tejfölt venni a sütéshez, ezért odamentem egy hölgyhöz, hogy kérjek egy kis segítséget. Megkérdeztem, hogy tud-e oroszul. Mondta, hogy nem, de aztán rögtön felvette a telefonját, felhívta a lányát, aki ismerte a nyelvet, elmondtam neki, mit szeretnék, és tolmácsolás után az anya már vezetett is a polcok között” – meséli Valentina.

Anna nyolcvanéves anyósa önszántából Synolnykóvében maradt, ezért tudják, hogy a házuk még épségben van, de gyakoriak az áramkimaradások, nincs se villany, se fűtés, néha víz sincs. Épp a háború kitörése előtt fejezték be a négyszobás ingatlan felújítását, örültek, hogy végre megvan a családi fészek, költhetnek kirándulásra, nyaralásra, amikor megkezdődtek a harcok. „Amikor áprilisban eljöttünk, biztos voltam abban, hogy júniusban már otthon leszek. Utána szeptemberben csillant fel a remény, hogy az iskolát a gyerekek már otthon kezdhetik meg, aztán abban reménykedtünk, hogy újévkor rendeződnek a dolgok, de nem így lett” – mondja szomorúan a családjára.

Amikor megkérdezem, hogy szerintük mit jelent az otthon, feszült csend telepedik a szobára. Anna könnyeivel küzdve ukránul formálja a szavakat, Bettina elszorult torokkal fordít, és én is sűrűbben kezdek nyelni. A háborúban mindig sírnak az anyák. „Az otthon az, amikor átlagos életet élhetsz, és lehetnek terveid. A két kislányem három évig járt óvodába, ebből két évig Covid-korlátozások között éltek, egy éve pedig kitört a háború. Nem volt egyetlen ünnepség sem a társaikkal, nem készültek fotók a csoporttal, mintha kitöröltek volna egy korszakot az életükből. A nagyfiam nagyon sokat dolgozott azért, hogy előrébb jusson, a focicsapatuk az egyik legjobb Ukrajnában. Láttam azt a sok munkát, edzést, amit belefektetett, és az egész csak úgy félbemaradt. Szeretnék találkozni a barátaimmal, összeülni egy kerti partin, vagy csak kávézni egyet. Szeretném azt az életet, amit az emberek Magyarországon élnek, és ami nekünk most nincs meg” – mondja keserűen Anna.

A család teával kínál, Valéria közben megmutatja a kedvenc játékkutyáját, amely hűséges társként kísérté a hosszú úton. Öleléssel köszönünk el Annával, Márk pedig még utánunk szalad, hogy a hazaútra is legyen egy-egy kocka csokink.

RÖVIDEN A MAGYAR ÖKUMENIKUS SEGÉLYSZERVEZET UKRAJNAI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

„A háború kitörését követően a szervezet első lépése az volt, hogy kialakította a megfelelő infrastruktúrát a munkához, tehát a beregszászi irodánk mellé létrehoztunk egyet Lembergben és Kijevben is” – mondja Lehel László. A szervezet elnök-igazgatója arról is beszámol, hogy elindították a Magyarország segít nevű humanitárius programot, amelynek keretében több mint 1500 tonna élelmiszert juttattak át a határon, és osztották szét. Ideiglenes óvodát építettek, segítettek egy iskola újjáépítésében, valamint egy egészségház alapkövét is letették a bucsai kistérségben, amelyet a tervek szerint az év második felében adnak át. Tevékenységükre a nemzetközi közösség is felfigyelt, az ENSZ-ből hívják őket egyeztetésekre. A szervezet 250 olyan közösségi helyet támogatott, ahol menekülteket helyeztek el, valamint elindították a Többcélú Képzézes Segítségnyújtás elnevezésű programot, ami havi 76 eurós támogatást jelent a belső menekülteknek. A Segélyszervezet itthon is aktív: jelen vannak a BOK csarnokban, illetve létrehozták az Ukrajnai Menekülteket Támogató Központot a Baross utcában. Eddig több mint 235 ezer embernek nyújtottak segítséget a háború kitörése óta, Lehel László szerint azonban sajnos készülni kell a folytatásra. „Egy természeti katasztrófát nem tudunk befolyásolni, de amikor azt látjuk, hogy a világ vezető politikusai elbeszélnek egymás mellett, és nem jut elég bölcsesség a háború megállítására, akkor az nem túl lelkesítő a segélyszervezetek számára” – zárja gondolatmenetét az elnök-igazgató.

Az Ökumenikus Segélyszervezet ukrajnai menekülteket segítő munkájáról az ukrajna.segelyszervezet.hu oldalon található bővebb információ, pénzadományokat az ott feltüntetett 11705008-20464565 számlaszámon fogadnak. ♦